

Manuel Lao, un home fet a si mateix

Creador de Cirsa, una de les líders mundials en el sector del joc, va passar de la precarietat a les muntanyes d'Almeria a ser el català més ric

Manuel Lao Hernández i Manuel Lao Gorina, pare i fill. | Arxiu.

La vida de Manuel Lao Hernández podria servir per al guió d'una bona pel·lícula. Arriba d'Almeria als 12 anys, el 1956, sense recursos, i a base de treball, risc i intuïció, esdevé el català més ric. Molt amic dels seus amics i fidel a les seves arrels, va construir Cirsa (<https://www.cirsa.com/>), una empresa líder mundial en el sector del joc i l'oci, amb seu a Terrassa.

El petit Manuel Lao arriba al Vallès el 1956 amb "només el que duia posat", ha explicat ell mateix. Més tard vindrien el seu germà Juan i els pares. Entra de mosso en un bar i dos anys després ja n'és l'encarregat. Estudia Maestria Industrial i treballa a la fàbrica AEG de la ciutat vallesana.

Anys després, els Lao ja tenen un bar propi i s'inicien en petites operacions immobiliàries. Busquen com obrir-se a més possibilitats. Distribueixen pels bars els anomenats "*boletos*", una mena de butlletes molt semblants als clàssics "rasca-rasca", que els clients compraven a la barra, a partir de 1975, aproximadament, les obrien i podien guanyar un premi en efectiu -25 pessetes, per exemple- que els pagava a l'acte l'amo del local, i després aquest se'n quedava una comissió.

[noticia]194146[/noticia]

La primera guspira del que seria l'imperi Lao salta el dia que quan són en un bar per col·locar *boletos*, els diuen que aquest ja és un entreteniment passat de moda i que el públic té una nova forma de jugar-se els diners. El salt és qualitatiu: de gestionar un bar i recórrer Terrassa pels *boletos*, els Lao passen a ser fabricants artesanals de màquines recreatives quasi casolanes.

Són nous al sector, ja que no havien mogut ni billars ni futbolins. El primer artefacte produït és un *bolérín*, que van batejar com "El Resbalón", un aparell rudimentari en què es llancen monedes a una ranura i que tot seguit roden per una superfície en pendent al final de la qual han d'investir un obstacle i potser obtenir un premi.

El 1978 es legalitza el joc a l'estat espanyol. Ells es posen a mil per hora, els esclata el cap, estudien com està fet l'artefacte i es posen a la feina a tot córrer per fabricar la seva pròpia màquina recreativa. Menys d'un any després, els Lao ja estan fabricant la seva primera màquina de joc que incorpora circuits electrònics impresos: el tipus de màquina de joc que el poble batejarà com l'escurabutxaques o "*tragaperras*".

La competència entre els fabricants d'aquest negoci emergent és brutal. Hi ha molts diners a guanyar. Es disputen els establiments on instal·lar màquines i es prenen els millors tècnics per dissenyar-les. Lao constitueix l'empresa Compañía Internacional de Recreativos SA, que esdevindria famosa amb les seves llegendàries sigles de Cirsa.

Hi ha cues a les portes de la fàbrica de Terrassa per aconseguir màquines. Els Lao apliquen una política agressiva des de l'arrencada del sector: els operadors que volguessin comprar màquines de Cirsa tenien l'opció que aquesta entrés d'associada amb ells a explotar-les. Així es va posar dempeus una xarxa de relacions i interessos que els va donar preeminència en el sector. La màquina de més èxit va ser la Mini, que combinava tres rodets amb diferents fruites i que segons la combinació que resultés de cada jugada podia premiar (o no) al jugador.

L'assalt de les escurabutxaques als bars va despertar reaccions socials en contra pel risc de ludopatia que generava a partir de l'encís màgic dels llums, els colors, la musiqueta repetitiva i, sobretot, per la rapidesa de la partida, que es jugava individualment i que enganxava a buidar el moneder fins obtenir un premi. El que podia haver estat un entreteniment trivial més, com tants d'altres, per tirar una moneda de 5 pessetes a una ranura, va esdevenir un fenomen social a causa d'un públic addicte que s'hi va llançar.

Manuel Lao Hernández, en una imatge recent. Foto: Cirsa

El 1982 va passar el que havia de passar: l'administració va intervenir a través de l'anomenat "rosonazo", un cop de puny a la taula del ministre de l'Interior, Joan José Rosón, que va prohibir instal·lar més màquines. Tot plegat era prou confús com per a què alguns operadors seguissin col·locant-ne. Un d'ells era Cirsa, que gràcies a això va incrementar de forma decisiva la seva presència. Al mateix temps, es diversificava cap a la fabricació de videojocs i l'expansió exterior.

Poc després vindria el "gravamen complementari", la nova taxa que havien de pagar tots els operadors de màquines i que comportava una dolorosa retallada dels beneficis, que fins llavors havien estat astronòmics. Molts petits i mitjans empresaris no ho van poder assumir. Aleshores, Lao va oferir-los entrar de soci al 50% del negoci a canvi de pagar a l'Estat el 50% del gravamen que els corresponia. En una de les operacions inesperades que el caracteritzarien, els Lao i la majoria del sector van presentar recurs en contra als tribunals, es va guanyar i el gravamen no es va haver de pagar en la seva part retroactiva.

Mentrestant, l'empresa dedicava grans pressupostos a la investigació, a estudiar l'evolució del sector en d'altres països i sobretot a créixer i a créixer. Una correcció de la línia inicial va produir-se en preveure que el cor del negoci no seria la fabricació de màquines sinó la seva explotació. Aquí és on s'adreça la línia de l'empresa.

Ja des de principis dels anys vuitanta, la família Lao inverteix la fenomenal liquiditat de què disposa en sectors com la immobiliària, l'electrònica, l'hostaleria, els serveis i la producció agrícola, entre d'altres. El 1985, el complex agrupa ja 2.500 treballadors i factura uns 20.000 milions de pessetes anuals.

Juan Lao va vendre a Manuel la seva participació de Cirsa el 1998.

La separació dels dos germans Lao, el 1998

Manuel Lao va pagar uns 20.000 milions de pessetes al seu germà Juan per la compra del 44% del capital de Cirsa, el juliol de 1998. La direcció de la companyia, ara ja completament en mans seves, va ser reforçada amb l'accés del seu fill Manuel Lao Gorina a la vicepresidència.

Temps abans, cadascun dels germans havia creat la seva respectiva empresa: Art Box, Juan Lao, i Leisure & Gaming Corporation, Manuel. Aquesta segona ja havia disparat la seva facturació l'exercici anterior, el 1997, amb uns ingressos de 53.000 milions de pessetes i una plantilla de 1.800 persones. Segons fonts financeres, Lao va disposar dels 20.000 milions amb un crèdit del Banco Central Hispano (BCH).

Manuel Lao Gorina, fill de Manuel Lao Hernández, en una imatge del 2013. Foto: Adrià Costa

La separació dels dos germans es produeix de forma amistosa. Diferències de caràcter i de concepció del negoci van concretar-se en quina havia de ser (o no ser) l'expansió internacional de la companyia. Amb un perfil diferent del de Juan, és Manuel Lao qui actua de motor incansable, apassionat per anar sempre a més i a més, a expandir-se, a multiplicar els àmbits d'actuació, a invertir. El patrimoni s'escindeix i Manuel continua amb Cirsa mentre que Juan constitueix Conei Corporación, per actuar també en el sector.

La relació amb els governs de Pujol i Mas

Allà on no pot penetrar Cirsa és als casinos. Està força ben assabentada a través del conseller Macià Alavedra que el sector a Catalunya és un monopoli del controvertit empresari Artur Suqué gràcies a la relació privilegiada que manté amb el president Jordi Pujol.

Casinos al marge, la Generalitat sí que va creure en la capacitat de Cirsa per esdevenir una gran multinacional del sector i, en conseqüència, li va donar suport amb diverses mesures enfront els seus competidors més durs, les empreses Recreativos Franco i Codere, ubicades a Madrid. L'home amb qui es gestionava aquesta relació era Macià Alavedra, que va passar per diverses conselleries de la Generalitat en els governs de Convergència i Unió.

Durant uns anys es va considerar els Lao com els catalans que pagaven més impostos. No era exactament així, ja que els ingressos de la Generalitat procedien en el cas de les escurabutxaques d'un barem en què dels ingressos de cada màquina una tercera part eren per a l'administració catalana de forma automàtica, al marge del resultat final anual de l'empresa o de l'impost de la renda que paguessin els seus accionistes. Per a la Generalitat, el joc era una màquina providencial de fer diners.

El presumpte tracte de favor que hauria rebut l'empresa terrassenca va motivar que el PSC, des

de l'oposició, entrés en el tema, interessant-se pels diners pendents de pagament de Cirsa, que rondarien els 5.000 milions de pessetes. I que gràcies a una sentència favorable i després de nombrosos ajornaments, en part no es van haver de liquidar.

El maig de 1999, els socialistes van presentar una bateria de quaranta preguntes a la Generalitat que entrava de ple en el tema del joc. El PSC demana explicacions sobre els ajornaments de pagament concedits a empreses del sector i préstecs de l'ICF, entre ells un de concedit a la companyia de Manuel Lao, L&G, el 1997.

Tres anys després, era el també diputat socialista Joan Ferran que denunciava que "les aigües del joc baixen tèrboles a Catalunya" degut a l'aparició d'un avantprojecte de reglament de les màquines recreatives, que hauria implicat "beneficis immediats per alguna de les empreses hegemòniques del sector", i esmentava només Cirsa. Ferran sortia en defensa dels petits empresaris del sector i de les associacions contra la ludopatia.

El nom de Lao va tornar a aparèixer relacionat amb el govern de Catalunya arran de la compra de la factoria de Sharp, que la marca havia decidit tancar i liquidar els seus 300 treballadors. Manuel Lao va adquirir la fàbrica per un euro i es va fer càrrec de part de la plantilla des de la seva empresa Nortia.

Oriol Pujol i Ferrusola i el seu amic Sergi Alsina van ser acusats d'intervenir com a comissionistes en la venda. I el director de l'Agència Tributària de la Generalitat va comparèixer davant del Parlament, el febrer de 2015, per desmentir-hi tractes de favor fiscals. Més tard, Cirsa va efectuar donacions per valor de 900.000 euros a fundacions properes a Convergència Democràtica, unes donacions que l'empresa va defensar com a perfectament legals, en el marc d'una pràctica habitual de les empreses d'efectuar donatius a entitats diverses, va argumentar.

La seu de Cirsa a Terrassa. Foto: Cirsa.

El sector del joc no s'assembla al de les pel·lícules

El joc deu ser un dels negocis amb pitjor fama universal. A Catalunya, però, no és pas dels que hagi generat gaire problemes a les autoritats o a la policia. Al principi de la Transició es va moure alguns anys en una situació de pràctica alegalitat. A causa en bona part del buit legal existent en noves modalitats d'acció que no estaven previstes ni regulades.

Però per damunt del soroll i dels clixés de les pel·lícules nord-americanes, la realitat és que després de quasi quatre dècades de competència -sovint caïnita- no s'han hagut de lamentar episodis de violència. I és que, vistes les seves biografies, les facècies dels nostres reis del joc estan a anys llum de les autèntiques pugnes de poder sense escrúpols que es desencadenen a la banca o a la immobiliària a Madrid o a la costa andalusa. Al seu costat, els empresaris del joc són uns escolanets, va comentar a **NacióDigital** un observador del tema.

Una pugna de vint anys de terrible competència entre Cirsa i Recreativos Franco, per exemple, va quedar tancada amb un acord tan sorprenent com necessari per als negocis de cada part, el gener de 2001. Arran d'aquell armistici, el periodista Xavier Horcajo va definir Manuel Lao com un tipus dur, peculiar, directe, amic dels seus amics i també un mal enemic. Unes característiques que compartia amb el seu rival històric, Joaquín Franco Muñoz, que actuava des de Madrid i que formava un duopoli peninsular de les operadores de recreatives amb Cirsa.

Gens amic de concedir entrevistes, Lao va fer una excepció amb el periodista Josep Maria Cortés, el gener de 2004. En aquella data, fixava els actius de Cirsa en 75.000 màquines, 122 casinos electrònics, 17 casinos clàssics, 76 bingos i 22 centres d'oci, amb una facturació de 1.400 milions d'euros i uns 13.000 treballadors en 50 països, entre ells els Estats Units, Itàlia, Argentina i d'altres estats llatinoamericans.

L'octubre de 1999, Cirsa va obrir el seu primer casino a Buenos Aires, a bord d'un vaixell que havia comprat a Nova Orleans, gràcies a haver guanyat el concurs que li garantia quinze anys d'explotació i pròrroga per cinc anys més. El 2002, va obrir un segon casino flotant, a la dàrsena sud del port de la capital argentina. El pagament d'impostos, els conflictes amb els treballadors, les demandes judicials agressives i d'altres incidències fiscals amb les inestables autoritats governamentals van envoltar la gestió d'aquesta instal·lació que ja el 2003 era una de les principals fonts d'ingressos de la companyia a nivell mundial.

Nom: Manuel Lao Hernández

Família: Casat el 1969 amb Rosa Gorina, de Terrassa. Tres fills: Manuel, Esther i Ingrid Lao Gorina.

Fortuna: Forbes el situava com el català més ric. Uns 3.000 meur.

Un lloc: La seva finca El Molinillo, a Ciudad Real.

Actitud davant el procés: Silenci

Manuel Lao, premis i Doctor Honoris Causa

Lao resideix a Matadepera, el municipi amb la mitjana d'ingressos dels seus habitants més alta Catalunya i la segona de tot l'Estat (<https://www.naciodigital.cat/latorredelpalau/noticia/66033/matadepera/es/municipi/mes/ric/catalunya/segon/tot/estat>) . A casa seva, hi va construir un gran gàbia d'ocells, una de les seves aficions

preferides que conserva de la seva infantesa rural, quan el seu pare era pastor d'ovelles.

En homenatge al seu pare, els germans Lao van batejar amb el nom de Don Cándido l'hotel que van inaugurar el 1992 a l'entrada de Terrassa des de l'autopista -el 2017 va celebrar el 25è aniversari

(<https://www.naciodigital.cat/latorredelpalau/noticia/59367/hotel/don/candido/celebra/amb/acte/seu/25e/aniversari>) -. Era un suggeriment de l'aleshores alcalde socialista Manuel Royes per dotar la ciutat de places hoteleres davant la seva declaració com a subseu olímpica. Amb l'elecció d'aquest nom, el clan Lao volia segellar la seva fidelitat a les arrels, d'una banda, i el seu esperit familiar. Unes arrels que Manuel Lao demostra exhibint amb orgull el seu títol de fill predilecte del seu poble nadiu, Doña María, concedit el 2007.

Celebració del 25è aniversari de l'Hotel Don Candido de Terrassa amb la presència del conseller Jordi Baiget. Foto: Cirsa.

Ha estat directiu i president d'entitats patronals del sector i també ha tingut cadira a la direcció del Foment del Treball i de la CEOE. El 2002 va crear la Universidad Corporativa Cirsa per formar els seus empleats, concretada en un màster en joc, oci i temps lliure, en col·laboració amb EAE i la Universitat Politècnica.

El 2007 constitueix Nortia Corporation, com a empresa multinacional activa en nombrosos sectors, una facturació de 1.900 milions d'euros el 2016 i una plantilla de 18.000 persones, ubicades a Espanya, Itàlia, Marroc i l'Amèrica Llatina. Manuel Lao ha obtingut premis empresarials com el Personalitat Cecot, el premi Carlos Ferrer Salat, el Premi al Lideratge de la Cambra de Comerç de Terrassa i la Creu Europea d'Or de l'Agrupació Espanyola de Foment Europeu.

La Fundació, "per tornar el que la societat m'ha donat"

El sector del joc va entrar per la porta gran a l'acadèmia quan Manuel Lao va ser nomenat Doctor Honoris Causa per la Universitat Catòlica de Sant Antonio de Múrcia (<https://www.europapress.es/murcia/noticia-manuel-lao-presidente-nortia-corporation-doctor-honoris-causa-ucam-jueves-20170320142117.html>), el març de 2017, al monestir de Los Jerónimos. El solemne acte li reconeixia "la seva aportació empresarial a Espanya i l'Amèrica Llatina, i el seu caràcter emprenedor i innovador". En el seu parlament, ja investit dels honors, Lao va enumerar les claus que el guien: la internacionalització, els formació d'equips amb talent i la revolució digital, que reclama "persones emprenedores capaces d'adaptar les noves formes d'innovació a l'ocupació i al benestar de la Humanitat".

Manuel Lao, distingit com a Honoris Causa per la UCAM. Foto: Universidad Católica de Murcia

El juny de 2005 va quedar inscrita la Fundación Manuel Lao, domiciliada a Terrassa. Amb uns objectius molt amplis, entre ells els de "contribuir a la millora de les condicions de vida dels col·lectius socials més desprotegits, com els nens, la gent gran, les persones amb discapacitat, tot fomentant la participació i la integració social, laboral i cultural". També es proposava donar suport en casos de catàstrofes, guerres i epidèmies", fomentant la pau, la solidaritat i la cooperació arreu del món.

Lao ha explicat que la va crear per "tornar a la societat allò que m'ha donat". El patronat està integrat pel nucli familiar, la seva esposa Rosa Gorina Cazorro, amb qui es va casar el 1969, i els seus fills Manuel, Esther i Ingrid, junt amb alguns executius de l'empresa.

[despiece]La venda de Cirsa a un fons nord-americà, el 2018

El març de 2018 es confirma oficialment que Manuel Lao ha venut Cirsa Gaming Corporation al

fons d'inversió nord-americà Blackstone per un import que fluctua, segons les fonts, entre els 2.200 i els 2.500 milions d'euros. El fons Blackstone es feia càrrec del deute viu d'uns 450 milions que Cirsa tenia en base als bonus d'empresa emesos des de la seva filial de Luxemburg per un import inicial d'uns 900 milions d'euros, segons la majoria de fonts. L'operació va ser coordinada pel banc d'inversions Lazard.

En el moment de la venda, Cirsa comptava aproximadament amb una plantilla d'unes 17.000 persones a Espanya, Itàlia i Amèrica Llatina, 153 casinos, 39.000 màquines, 68 bingos, 165 salons, 2.000 sales apostes esportives, a través de Sportium, 3.125 terminals de loteria, 2.566 terminals de videloteria i uns centenars de casinos electrònics a Espanya

Poc abans de vendre Cirsa, el novembre de 2017, Lao apareixia al rànquing de Forbes com el ciutadà més ric de Catalunya i el setè d'Espanya, amb un patrimoni d'uns 3.000 milions d'euros.

El casino de Cirsa a València. Foto: Cirsa

A partir de la venda, la societat que es configura com a *holding* de capçalera dels Lao Gorina és Nortia Capital Investment Holding, que integra totes les àrees de negoci de les empreses de Lao. Agrupa les participacions als casinos flotants de Buenos Aires, l'hotel Don Cándido, la finca El Molinillo, de 4.000 hectàrees situada a Ciudad Real, on elabora l'oli verge extra Dehesa El Molinillo i gestiona un vedat de caça, i la Fundació. Lao també conserva la propietat dels immobles de Cirsa a Terrassa i l'antiga factoria de Sharp a Sant Cugat del Vallès.

D'altra banda, el mateix fons Blackstone va comprar l'any 2019 a la companyia Conei, propietat de Juan Lao, tota la seva ala del joc, la filial Giga Games, per uns 200 milions. El que havia estat la Cirsa fundacional, escindida el 1998 amb la Conei de Juan, ha tornat a agrupar-se en unes úniques mans.

Una data curiosa és que el principal directiu de Cirsa, Joaquim Agut, va representar a les dues parts en l'operació de venda de Cirsa a Blackstone, un fet completament inusual, i una mostra de la confiança de què gaudia. Ara segueix sent el màxim directiu de la companyia. De fet, Lao havia

assenyalat fa anys que el seu mètode consistia en què "jo he de creure als d'Harvard: jo hi poso l'impuls, i ells hi posen la gestió".

Unes mans invisibles, les de Blackstone, però, que no saben res de l'aventura fundacional dels reis del joc a Catalunya i que, amb les seves adquisicions han perpetrat allò que alguns analistes consultats per **NacióDigital** consideren que no és cap bona notícia: que el sector del joc a Espanya estigui dominat des de capital estranger. [/despiece]

[noticia]193445[/noticia]

[noticiadiari]2/193168[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/192748[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/192246[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/191920[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/191564[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/191026[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/190185[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/189821[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/189486[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/188854[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/188327[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/187998[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/187600[/noticiadiari]